

יחסי ישראל-ארצות הברית

שחר עילם ואסף אוריון

בפתח שנתו השנייה של ממשל טראמפ ניצבים יחסי ישראל וארצות הברית בפני מציאות מורכבת, המשלבת יחסים קרובים ברמת המנהיגים ומערכות הביטחון והמודיעין; חולשה יחסית במוסדות הממשל סביב ראשי המדינות; היחלשות בהשפעת ארצות הברית במזרח התיכון; הישאבותה למשבר במזרח אסיה ועלייה בהשפעתן של מעצמות העל האחרות במערכת העולמית על חשבונה; קיטוב גובר במערכות הפוליטיות בישראל ובארצות הברית ונטייה של ממשלת ישראל לימין הפוליטי האמריקאי; קרע מתרחב בין ישראל לרוב יהודי ארצות הברית; ואתגרים מתמשכים לישראל וליהודי ארצות הברית בתחום הדה-לגיטימציה והאנטישמיות.

זאת, כאשר במזרח התיכון מסתמן שלב חדש בטלטלה האזורית – עם דעיכת המלחמה בסוריה, התרחבות ההשפעה האיראנית והתקרבותה לגבולות ישראל, חזרת דאע"ש לתצורה בלתי-טריטוריאלית והמשך איומיו על משטרים ואוכלוסיות באזור, התגבשות מרחב אינטרסים משותף בין ישראל למשטרים הסונים-הפרגמטיים מצד אחד, והמשך המגבלות למימושו, כל עוד נמשכים המבוי הסתום והמגמות השליליות בזירה הפלסטינית, מצד שני.

על רקע זה נדרשת ישראל לפעול לפיתוח רשת יחסיה עם ארצות הברית הן לאורך מגזריהן – בין ממשלות, חברות, ארגונים ועמים – והן למלוא טווח עשייתן – המדיני, ביטחוני, כלכלי, תרבותי, חברתי ואמנותי; לכוון את ערוצי השיח שלה עם ארצות הברית לאופק העדכני של האיומים וההזדמנויות המסתמנים, ולהקדיש מאמץ ניכר, שיטתי וכן להעמקת הקשר בין העם בישראל לבין יהודי ארצות הברית, וליציקת יסודות חדשים ומעודכנים ליחסים בין שתי הקהילות, בדגש על דור הצעירים בשני הצדדים. ישראל וארצות הברית מקיימות בעשורים האחרונים מערכת יחסים בילטראלית קרובה ומיוחדת, שבבסיסה ערכים ואינטרסים משותפים לשתי המדינות, והיא מקיפה

את ההנהגות, מערכות הממשל, ממסדי החוץ והביטחון, המגזרים העסקי, הטכנולוגי והתרבותי, וכן קשרים בין קהילות וגורמי חברה אזרחית, שבהם תפקיד מיוחד לקהילת יהודי ארצות הברית. עבור ישראל אין תחליף לתמיכה האמריקאית בה, שמהווה נכס אסטרטגי ראשון במעלה לביטחונה הלאומי.

המאמר עוסק בהערכת היחסים בין ישראל לארצות הברית בנקודת הזמן הנוכחית, על רקע שינויים עמוקים ומהירים במערכת הבינלאומית, במזרח התיכון, בפוליטיקה הפנימית של כל אחת משתי המדינות, במערכות הממשל שלהן ולבסוף במצבם של מנהיגיהן. המאמר מציע עקרונות מרכזיים לחיזוק מערכת היחסים בין המדינות ולקידום יעדי ישראל באמצעותה.

עידן טראמפ – לנהל את העולם ב־140 תווים

מטבע הדברים, השנה החולפת עמדה בראש ובראשונה בסימן הממשל החדש בארצות הברית ובעיקר העומד בראשו, הנשיא דונלד טראמפ, שהביא עמו לבית הלבן תפיסות עולם, בעלי תפקידים וסגנון התנהלות חריגים ושונים מכל מה שהורגלנו לראות עד עתה. תפיסת עולמו של הנשיא קוראת תיגר על חלק מערכי הליבה ומעוגני הסדר הקיים בארצות הברית ובמערכת הבינלאומית כולה – המוסדות, המנהל, ההסכמים והבריתות – והתנהלותו מאופיינת בתזזיתיות ובאי־וודאות.

הממשל האמריקאי הנוכחי סובל, בין השאר, מהחלשה מכוונת מצד הנשיא של המוסדות וגופי המטה בזרועות השלטון, נוכח פערי איוש משמעותיים ותחלופה חסרת תקדים בהיקפה ובמהירותה של בעלי תפקידים מרכזיים בסביבתו הקרובה. לבעיות המשילות בשנתו הראשונה של הממשל מצטרפות בעיות לגיטימציה פנימית, בעיקר עקב החקירות המתמשכות סביב שאלת מעורבות רוסיה בבחירות לנשיאות והמגעיים בינה לבין הנשיא וצוותו.

יתר על כן, על אף שהנשיא טראמפ הגדיר לממשלו יעדי מדיניות בסוגיות שונות שעל הפרק, כולל בחלק מסוגיות החוץ, הרי שברוב המקרים, על אף שחלפה שנה, טרם גובשו מדיניות פרטנית ואסטרטגיה כוללת להגשמת המטרות שהוגדרו.

בבסיס תפיסתו של הנשיא עומד עקרון "אמריקה תחילה", שעיקרו הסתכלות על העולם דרך משקפי האינטרס הלאומי האמריקאי הצר, בדגש על זה הכלכלי, ושאיפה להשתחרר מנטל הניהול של העולם ובודאי להימנע מליטול אחריות על אינספור הבעיות שעל פני הגלובוס. טראמפ חותר לחזק את אמריקה מבפנים, במיוחד בתחום מנועי הצמיחה הכלכליים, באופן שיקרין עוצמה גם כלפי חוץ, ללא צורך להישאב למשימות חוץ מורכבות, מסובכות ויקרות. לפחות בשלב זה, נראה שאמריקה מנסה לסגת בהדרגה

ממשימות הובלה והנהגה בלעדיות ועתירות משאבים בעולם, למעט בסוגיות שאותן היא מזהה כאינטרס לאומי או ביטחוני עליון – כדוגמת צפון קוריאה, ועד לאחרונה גם דאע"ש. נכון להניח שאלה יהיו מאפייני הנשיאות וממשל זה בשנים הקרובות. על רקע זה, ניתן לזהות תזוזה הדרגתית במאזן היחסים הבינ-מעצמתי, כאשר רוסיה וסין חותרות, כל אחת בדרכה, לשינוי הסדר הבינלאומי לטובתה, תוך החלשת ארצות הברית. לסין, החזקה והמתעצמת, ולארצות הברית ישנם יחסים מורכבים של שותפות, תחרות, ויריבות סביב השפעה גלובלית, בעיקר במימד הכלכלי. בה בעת, הממסדים הצבאיים שלהן רואים זה בזה אויב ייחוס אפשרי, ואולי אף סביר. רוסיה, על אף חולשתה היחסית ושקיעתה ההדרגתית, מנצלת את הנסיגה האמריקאית כדי לקדם את יעדיה והשפעתה במזרח אירופה ובמזרח התיכון, בעיקר באמצעים ובמנופים צבאיים ותודעתיים.

עם רוסיה מקיימת ישראל תיאום מתמשך והבנות, שחשיבותם עולה נוכח ההשפעה הרוסית הגוברת במזרח התיכון בכלל ובזירה הצפונית בפרט – סוריה ולבנון. עם סין יש לישראל יחסי סחר גוברים בתחומים שאינם ביטחוניים. אף אחת מהן אינה מעניקה או צפויה להעניק תמיכה מדינית עקבית לישראל בזירה הבינלאומית. ובכל זאת, לישראל אינטרס מובהק לחזק את מערכות היחסים עם השתיים, הגם שעליה להיזהר שלא לפגוע תוך כדי כך באינטרסים האמריקאיים או להיכנס חלילה לתוך זירת עימות מתפתחת בין המעצמות.

בסוגיות החוץ, עיקר הקשב האמריקאי נוגע למשבר בחצי-האי הקוריאני, שמסתמן כבעיית הביטחון הלאומי החמורה והדחופה ביותר, שבה יידרש הממשל לעסוק בשנה הקרובה ואף מעבר לכך. ההתמקדות בצפון קוריאה צפויה לפגוע במידת תשומת הלב והיקף ההשקעה בזירות אחרות, כולל במזרח התיכון, להקרין על דימוי העוצמה של ארצות הברית, ולשמש כנקודת ייחוס לבחינת סוגיות מפתח אחרות עבור ישראל, דוגמת הגרעין האיראני.

במזרח התיכון, בשלב זה, כגודל הציפיות כך גודל האכזבה. ניכר כי למרות המטרות שהגדיר הנשיא – הבסת דאע"ש, טיפול בהשפעה השלילית ובהתעצמות האזורית של איראן וחתיירה ל"עסקה אולטימטיבית" בסוגיית הסכסוך הישראלי-פלסטיני – ועל אף הזמן והקשב שהוקדשו לנושאי האזור, הממשל עדיין לא גיבש אסטרטגיה ברורה, כוללת ומתואמת בסוגיות המרכזיות. גם הפעולות בשטח אינן תואמות את ציפיות השחקנים, בעיקר בעלות בריתה של ארצות הברית באזור, למעורבות אמריקאית משמעותית יותר.

ברקע, המערכת הפוליטית בארצות הברית והציבור האמריקאי נושאים את טראומת המערכות הצבאיות הממושכות והכושלות בעיראק ובאפגניסטן. קיים שם קונצנזוס רחב והתנגדות גורפת להיגררות של ארצות הברית למערכות צבאיות דומות, ובעתיד הנראה לעין סביר שהממשל האמריקאי, ללא קשר לזהות העומד בראשו, ישאף להימנע ממהלכים מסוג זה. עם תום המערכה הנוכחית כנגד דאע"ש, בעיראק ובסוריה, עשויה ארצות הברית להסיג חלק מכוחותיה הקרקעיים והאחרים שהשתתפו בלחימה, ולהפחית את נוכחותה הפיסית במזרח התיכון. בהתפזר האבק ושקיעתו, נראה כי ארצות הברית משאירה את הזירה הסורית לרוסיה, ולמעצמות האזוריות איראן וטורקיה.

עם זאת, המצב בעיראק ובסוריה, כמו גם באזורים אחרים במזרח התיכון, רחוק משקט ומיציבות ביטחונית ופוליטית, וודאי יידרשו עוד מהלכים ומשאבים מרובים לשם שיקום, בנייה וביסוס חיי שגרה. הפרוטנציאל למשברים במזרח התיכון ולהקרנות על העולם, בעיקר דרך ייצוא טרור, פליטות והגירה, יקשו מאד על ארצות הברית לצאת לחלוטין מהזירה, גם אם זו נטייתה כיום. ארצות הברית הייתה ונותרה הכוח המעצמתי העיקרי, שביכולתו להוביל מהלכים מעצבים משמעותיים במזרח התיכון, הן בעתות מלחמה והן בשעת ייצוב והסדרים. מאידך גיסא, עניינו ויכולתו של ממשל טראמפ לעשות כן בשנה הקרובה מוטלים בספק.

מובן שלישראל אינטרס מובהק בהמשך הנוכחות וההשפעה האמריקאית במרחב, לשם מתן גיבוי למהלכה ותמיכה בהם, לשימור חופש הפעולה המדיני והצבאי שלה, לשם קידום היעדים האסטרטגיים שלה המכוונים להרחיק מעליה איומים מרכזיים ובראשם האיום מצד איראן ובעלות בריתה, וכן לשם קידום הדיאלוג ושיתופי הפעולה של ישראל עם מדינות האזור.

מערכת היחסים ישראל-ארצות הברית: מאותרגת או מאותגרת?

העדר אסטרטגיה ברורה של ארצות הברית במזרח התיכון, כמו גם חולשת המוסדות התומכים שסביב הנשיא טראמפ וראש ממשלת ישראל נתניהו, מקשים על קידום אסטרטגיה מתואמת בין שתי המדינות. עומס היתר וריבוי הדילמות המתמשכות מציבים אתגר לרציפות הלמידה של הממשלות וליכולתן לפעול במשותף, באופן שיספק מענה לסוגיות הבערות בטווח הזמן המידי, כמו גם לסוגיות החשובות בטווחי הזמן הבינוני והארוך.

יחסי המנהיגים – נתניהו וטראמפ – נתפסים כטובים מאוד, על אף הקושי להעריך את איכותם לאשורה ולחזות את התפתחותם בהמשך. הנשיא טראמפ נתפס, עד

כה, כנשיא אוהד מאוד לישראל, כפי שהעידו ביקורו בישראל, פגישותיו עם נתניהו והתבטאויותיו הפומביות כולל הצהרתו ההיסטורית שמכירה בירושלים כבירתה של ישראל. מאידך גיסא, ספק אם ישקיע קשב רב ולאורך זמן בסוגיות הנוגעות לישראל במעלה הדרך, ובפרט קשה להאמין שיגלה סבלנות וסובלנות אם וכאשר יתארכו התהליכים ויתגלו ניגודי אינטרסים בין המדינות. לפיכך, מערכת היחסים בין המדינות חייבת להמשיך ולהתבסס על מארג הקשרים העשיר שבין מערכות השלטון ולא רק על מערכת היחסים האישית שבין המנהיגים.

בנוסף, ראויה לציון התמיכה האמריקאית בישראל בזירה הבינלאומית, ובפרט במוסדות האו"ם, שם מנסה השגרירה ניקי היילי להוביל לאיזון ביחס כלפי ישראל במועצת הביטחון, במועצת זכויות האדם ובמוסדות נוספים, באמצעות ביקורת חריפה וצעדים קונקרטיים נגד ההטיה האנטי-ישראלית רבת-השנים, המאפיינת גופים אלו. ואולם, בשלב זה מוקדם להעריך האם ניתן יהיה להשיג שינוי מהותי במעמדה של ישראל במוסדות הבינלאומיים.

הקיטוב וההקצנה בזירה הפוליטית הפנימית בשתי המדינות, וכן החיבוק החם שזוכה לו טראמפ מצד ישראל, הבולט בעיקר על רקע התנגדות רבה שהוא מעורר בארצות הברית, מקשים על ישראל להישאר בנושא דו-מפלגתי בארצות הברית, כפי שהייתה בעשורים האחרונים. לתופעה זו עלולות להתלוות בטווח הארוך השלכות חמורות על מערכת היחסים בין המדינות ועל התמיכה החיונית שלה זוכה ישראל מארצות הברית.

מערכת היחסים בין שתי המדינות נשענת על מספר אדנים מרכזיים. מעבר לשותפות האינטרסים שעשויה להשתנות בטווח הארוך, היא נשענת גם על שני אדנים בסיסיים ותשתיתיים יותר – שותפות ערכים עם ארצות הברית ותמיכת יהודי ארצות הברית. בה בעת שמתחזקים קשריה של ישראל עם קהילות והנהגות שמרניות בארצות הברית, כדוגמת הקהילות האוונגליסטיות, מדיניות ישראל בנושא הפלסטיני, בתחומי דת ומדינה ובהקשרי חברה אזרחית, מרחיבים את הפער בינה לבין חלקים גדולים במחנה הפרוגרסיבי והליברלי בציבור האמריקאי ובמפלגה הדמוקרטית, ובתוכם רבים מחברי הקהילה היהודית בארצות הברית. בשנה החולפת התחדדו מאד הפערים והמתחים בין ישראל ליהדות ארצות הברית, בעיקר על רקע החלטות ממשלת ישראל בסוגיית חוק הגיור ומתווה הכותל, ובשל התבטאויות בעלי תפקידים בממשלה. מערכת היחסים הטעונה משפיעה, בין השאר, על יכולתה ועל רצונה של קהילת יהודי ארצות הברית להמשיך ולתמוך באופן גורף בישראל ולשמש כגורם משפיע משמעותי בהמשך פיתוח היחסים המיוחדים בין ארצות הברית לישראל. כל אלה הופכים את ישראל, לא אחת,

לסלע מחלוקת ולגורם מפלג בתוך קהילת יהודי ארצות הברית, שהיא מרכז כובד חיוני עבור מדינת ישראל.

על רקע זה מתנהלת בארצות הברית, כמו גם במקומות אחרים ברחבי העולם, מערכה לדה-לגיטימציה של ישראל, ותנועת ה-BDS בחזיתה, החותרת לערער את מעמדה הבינלאומי של ישראל ואת ההכרה בה כביטוי לגיטימי לזכות ההגדרה העצמית של העם היהודי, את תמיכת ארצות הברית בישראל, וכן לתקוע טריז בין ישראל ליהודי ארצות הברית ולפגוע בביטחונם האישי. מאמצי ה-BDS הישירים לגייס הטלת חרם וסנקציות על ישראל ולמשיכת השקעות ממנה נכשלים עד עתה באופן גורף, ואף ניצבים בפני חקיקת נגד אפקטיבית (שעברה עד כה ב-23 מדינות בארצות הברית, ועוד היד נטויה), אולם בטווח הארוך ההשלכות העקיפות של מאמצים אלה להטות נגד ישראל עמדות, "מוחות ולבבות" של קהלים וציבורים, מזיקה ומתרחבת, ומעוררת חשש לעתיד, כשברקע התגברות גילויי אנטישמיות בארצות הברית ובעולם. מקור נוסף לדאגה הוא המגמות הדמוגרפיות-אלקטורליות בארצות הברית, שבמרכזן התחזקות של מיעוטים ושל קהלים ליברליים, והשפעתן האפשרית על שחיקת התמיכה בישראל בראייה ארוכת טווח.

המדיניות הרצויה

כאמור, מערכת היחסים ארוכת השנים בין ישראל לארצות הברית מושתתת על שותפות ערכים ואינטרסים, המעוגנת במארג יציב ורחב של קשרים, פעילויות ושותפויות. לפיכך, מבחינה מבנית, חיוני להמשיך להרחיב ולהעמיק את רשת הקשרים הענפה בין ישראל לארצות הברית, כך שתתקיים בכל התחומים והמגזרים – מדיני, ביטחוני, כלכלי, עסקי, טכנולוגי, תרבותי, אקדמי – ובכל הרמות – מנהיגים, ממסדים, עמים וקהילות – ועל בסיס דו מפלגתי רחב ככל הניתן.

במסגרת זו נדרש לקיים דיאלוג מתמשך עם נציגי שתי המפלגות בארצות הברית תוך שימת דגש מיוחד לשימור הקשר עם אנשי המפלגה הדמוקרטית ולשיקומו. כמובן שבעיקר בתקופה רגישה זו חיוני לא להתערב בבוטות במשחק הפוליטי הסוער הפנים-אמריקאי ולא לנסות לדחוף את ארצות הברית לפעול מעבר לגבולות האינטרסים הלאומיים שלה (למשל בהקשר האיראני), להבליט בכל הזדמנות את העמידה של ישראל לצד אמריקה ואת נכסיותה ולהימנע ככל הניתן מהעצמת חיכוך מיותר או מהתפתחות דימוי של נטל ישראלי על מדיניות החוץ של ארצות הברית (בדגש על התחום הפלסטיני ועל ההקשרים האזוריים הרחבים).

בטווח הארוך ישנה חשיבות דרמטית לשימור האהדה והתמיכה הבסיסית של ארצות הברית בישראל, בראש ובראשונה דרך השקעה מתמשכת בהרחבת בסיסי התמיכה בישראל בקרב הציבור האמריקאי ולא פחות בפיתוח התמיכה מצד קהלים נוספים, בעיקר מיעוטים וקהלים ליברליים. השקעה מסוג זה דורשת שילוב פעילות של מדינת ישראל ביחד עם ארגוני הקהילה היהודית בארצות הברית.

בהקשר זה יש מקום חשוב לחיזוק קשרי יהודי ארצות הברית וישראל. יחסים אלה בין שתי קהילות היהודים הגדולות יקבע במידה רבה את עתידו של העם היהודי בדורות הבאים. מעבר לכך, ליהודי ארצות הברית השפעה חיובית רבה על מערכת היחסים הכוללת שבין ישראל לארצות הברית. במסגרת זו, על ישראל לשפר את ערוצי הדיאלוג עם יהודי ארצות הברית ולגלות יתר רגישות לצרכיהם ולנושאים החשובים להם, ובפרט בתחומי דת ומדינה ומאבק באנטישמיות. שימור אופייה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית וערכיה ההומאניים-ליברליים חיוניים בראש ובראשונה לזהותה העצמית, אולם בה בעת הם מהווים את בסיס הערכים המשותף עם ארצות הברית בכלל ועם יהודי ארצות הברית בפרט. חתירתה לסיום הסכסוך עם הפלסטינים ולהשגת שלום עמם אף היא נושא שעיקר השפעתו על ישראל גופא, אולם הוא בעל השלכות ניכרות על יחסיה עם יהודי ארצות הברית, הניצבים בחזית המאבק בדה-לגיטימציה לישראל ובאנטישמיות, שהסכסוך משמש עבורם מנוף פוליטי אפקטיבי מאוד. המענה לאתגרים אלו מחייב שיתוף פעולה משופר בין ישראלים ואמריקאים, יהודים ושאינם כאלה, ממשלות וגורמי חברה אזרחית, במערכה מתואמת ולאורך זמן. חשוב לקיים דיאלוג אסטרטגי תכוף ועמוק בין גורמי מדיניות החוץ והביטחון של שתי המדינות, כדי להגיע לתמונת מצב משותפת, להבנות, ולזיהוי אזורי ההסכמות, המחלוקות והפערים. לאור חולשתם היחסית של מחלקת המדינה האמריקאית, משרד החוץ הישראלי והמטות לביטחון לאומי בשתי המדינות, גוברת חשיבותם של הקשרים בין הממסדים הביטחוניים, הצבאיים והמודיעיניים, ועולה גם החשיבות הפוטנציאלית של ערוצי הידברות אחרים, כולל ערוצי Track II בהובלת מכוני חשיבה ומחקר בשתי המדינות.

במסגרת הדיאלוג שמקימת ישראל עם ארצות הברית נכון שתגדיר עדיפות ליעדיה וצרכיה במזרח התיכון ותתמקד בסוגיות הבאות:

איראן: על אף הרטוריקה החריפה של נשיא ארצות הברית ובכירי ממשלו כלפי איראן בכלל ובפרט כלפי הסכם הגרעין וכלפי המדיניות האיראנית השלילית באזור, חשוב להבין לעומק את הבדלי הגישות שבין ישראל לבין ארצות הברית בסוגיה זו. האיום הנשקף מאיראן לישראל ולמספר מדינות נוספות באזור שונה בתכלית מזה

הנשקף לארצות הברית. בנוסף לכך קיימים הבדלים מהותיים באפשרויות המענה, בגישות הפעולה ובלוחות הזמנים המועדפים למימושן.

עם זאת, הסכם הגרעין בין המעצמות לאיראן יצר חלון זמנים חשוב, שמאפשר לקיים דיאלוג ממצה בין ישראל לארצות הברית על אתגרי המערכה הארוכה מול איראן, הן בהקשרי הגרעין והן בתחומי השפעתה האזורית. במסגרת דיאלוג שכזה נכון יהיה להתמקד בסוגיות הבאות: שיפור יכולות המודיעין, הפיקוח והאכיפה במסגרת הסכם הגרעין, הכנת התנאים והתרחישים לקראת "שקיעת" ההסכם ובניית היכולות הצבאיות והמדיניות הנדרשות להתמודדות בעתיד, גיבוש מערכה מקבילה כנגד איראן בתחומים אחרים, בדגש על יכולות הטק"ק ויכולותיה הצבאיות הקונבנציונליות המתקדמות, מערך תפוצת האמל"ח שלה, פעילות כוחות קדס והכלת השפעתה המזיקה במרחב, ישירות ודרך שלוחיה ובני בריתה.

זהו הזמן לגבש את מנגנוני השיח המשותפים לפיתוח ידע מתמשך ולהתוויית אסטרטגיית התמודדות לטווח ארוך. בין השאר, נכון לקיים תחקור משותף של הדרך עד כאן בהקשר האיראני לשם הפקת לקחים לעתיד, ובמקביל לתחקר יחדיו את התפתחותו של המשבר הגרעיני מול צפון קוריאה במטרה להפיק ממנו לקחים רלוונטיים להקשר האיראני.

סוריה ולבנון: עם סיום המערכה הנוכחית כנגד דאע"ש, יש לחתור לקיים גם בתחום זה דיאלוג לתיאום אסטרטגי בין ישראל לארצות הברית. במרכזו של הדיאלוג אמור להיות שיח על אודות שילוב בין השפעתה האפשרית של ארצות הברית על תהליכי ההסדרה המדיניים במרחב, היכולת להשתמש בכלים אזרחיים לשם עיצוב וייצוב סוריה בכלל (ארצות הברית) והמרחב הסמוך לרמת הגולן בפרט (ישראל בסיוע ארצות הברית ובתיאום ירדן), ומקומה של הפעלת הכוח הצבאית בהגדרת כללי המשחק מול השחקנים בזירה. מעבר לעיסוק בזירה הסורית, נכון לתאם עמדות גם בהקשר הלבנוני ולחפש הזדמנויות למהלכים אפשריים, בדגש על הזירה המדינית, שיגבילו את התעצמות חזבאללה ויעצימו את מערכת הלחצים עליו במישורים המדיני, הכלכלי, הצבאי והפלילי.

פלסטינים: על הפרק יוזמה מדינית, שארצות הברית צפויה להגיש לצדדים בראשית 2018, כשבשלב זה לא ברורים תכניה. ישראל נדרשת להשפיע ככל הניתן על התכנים המתגבשים באופן שיאפשר לה בעתיד להגיב ליוזמה בחיוב ובתקווה שהיוזמה תכלול תנאים משופרים להסדר עתידי עם הפלסטינים, ואולי אף תניע מחדש תהליך מדיני עימם.

לאור העדר התוחלת להגעה להסכם סופי על הסדר קבע לסיום הסכסוך בשנים הקרובות, ראוי לנסות ולכוון את יוזמת ארצות הברית להגדיר פרמטרים חיוניים להסדר לעתיד ולקבעם, ולהניע תהליך הדרגתי ומתמשך ליצירת התנאים להגעה להסכם וליישומו המוצלח בעתיד הרחוק יותר, בדגש על רכיבי הכלכלה, המשילות ויצירת מומנטום חיובי ואופק תקווה וביטחון עבור הישראלים והפלסטינים.

אזורי: לארצות הברית תפקיד מרכזי בעיצוב הארכיטקטורה האזורית, שבמרכזה קואליציה של מדינות המחנה הסוני המתון ובניית הגשרים לעידוד התיאום ושיתוף הפעולה בין לבין ישראל. בתחום זה יכולה ארצות הברית למלא תפקיד משמעותי בשילוב ישראל במסגרות רב־צדדיות אזוריות ולקדם שיתופי פעולה אסטרטגיים ואופרטיביים נוכח אתגרי האזור, בדגש על האיום האיראני, דאע"ש והיבטי ייצוב ומשילות.

מעצמות: לאור התפתחות יחסי שלוש המעצמות הגדולות מצד אחד, ומערכות היחסים של ישראל עם כל אחת מהן בנפרד, קיימת חשיבות רבה לדיאלוג עמוק בין ישראל לארצות הברית על אודות כל אחת מהמעצמות האחרות. בנושא רוסיה נדרש שיח רציף לגבי פעילותה ומדיניותה במזרח התיכון, וכן אשר לדפוסי התערבותה המדינית־מודיעינית במערכות הפוליטיות בארצות הברית ובדמוקרטיה המערביות. אשר לסין, מומלץ לישראל לקיים תיאום אסטרטגי רציף עם ארצות הברית, על מנת למנוע נזק פוטנציאלי ליחסיה עם כל אחת משתי המעצמות כתוצאה מהתפתחויות שליליות ביחסי התחרות והיריבות שביניהן.